

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Figyelmeztetés.
A „K. Közlöny” szerkesztősége, szállását a szénnécsében, Sik ház, 36 szám. tette át.

Előfizetheti Kolozsvártt Stein János úr középüzeai könyvkereskedésében, valamint a szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félvára 6 pf. évnegyvedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beigtatási bélyeg díj, s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr-nak Stein középüzeai kereskedésébe beküldése mellett kiadatnak.

OECONOMIAI SZÉTTEKINTÉSEK.

II.

Hogy az államgazdászati terén hivatásunk irányában magunkat tájékozhatjuk, tudnunk kell : mik ezen térnek factorai, s mit birunk mink azokból ?

Minden nemzetiség két tőkével bír : physikaival és erkölcsivel, ezt az anyanyelv, amaz a pénzforgalom fejlettsége képviseli.

Ezen physikai és erkölcsi tőke a végelemezésnél összehat, s míg amabból a munkaerő élelmi eszközöket teremti, hogy visszaterméljék a munkaerőt; az erkölcsi tőkéből az anyanyelvből teremti a nemzet tudományt s képességet, melynek vezérlete alatt sokszorosul az állam oeconomiai képessége, emelni a materialis jólétet, mely viszont a szellemi erőket gyarapítja.

Nagyban és kicsinyben a termelési processzus így megy előre, a termelő értékek cserefejlődése által, s válik végre minden érték termelő erővé, s minden termelő erő értékévé, egymást szüntelen cserélve s gyarapítva.

Nem fanatismus álma az, mely minden népet anyanyelvéhez köt, mint melyen organismusa az életre és szellemre szükséges műveltséget átszívhatja; természetparancsán gyökerezett szükség az, s mint Isten nem tiltja el a virágot, hogy kelyhén szívjá be a nap éltető és szívtadó sugarát: úgy semmi politikai érdek nem korlátozhatja egy nemzetet, hogy az anyagi s szellemi fejlődésére szükséges műveltségét saját anyanyelvén szerezhesse meg.

Ez eszme állítja előtérbe a nemzeti irodalom és tanítézetek fontosságát.

Ott, hol a termelési processzus természetes körfutása hiányzik, vagy romboló gátokba ütközik, hol az érték terméketlenné, s a termelési erő értéketlenné válik; ott mind az oeconomiai, mind az erkölcsi bukás, küszöbön áll.

Ezen elvek s tekintetek, melyeket már az európai államgazdászati általános elvül bevallott, s elfogadott írá-

nyul vett; hazánkban, mondhatni még jó részt elméletileg is, gyakorlatilag pedig szinte teljesen hiányzanak.

Erkölcsei tőkének az anyanyelv Erdélyi constitutionalis életében csaknem háromszáz év óta korunkig folyvást virágzott ugyan, de annak fejlődésére bilincset vert a tanodák latin nyelve; míg a nemzetiség sorsára döntőbb nagy népességű Magyarország messze hátramaradt Erdélytől e szellemi tőke fejlesztésében, ez utóbbi századig; mikor már bárha óriási léptekkel haladt előre, főként a tudományos téren a szomszéd civilisált népektől még messze távol áll.

E helyzet nyomja a mi industrialis kifejlődésünket; mert mint az egyéni testben hiában sűrűnek a tagok, ha irányukat az ész nem vezérli, nem lesz munkaeredmény akkor, hanem örjült gesticulatio, vagy ugymondott szent Vitus-táncz; úgy a nemzeti életben hiában sürgünk nyugtalansággal az anyagi téren, ha nem a nemzeti tudományosság illő és európaiszerű fejlettsége által vezéreltünk.

Feladatunk azonban e cikksorozatban az anyagi terén hivatásunk kérdéseit fejtegetni.

Évezred óta mink a népek fejlődési processusának legelső lépcsőjénél: a szántás-vetésnél állunk. Ne csaljuk meg magunkat, szigorú és férfias számvetés taníthat leginkább életrevalóságra.

Sőt nincs miért megtagadnunk azt is, hogy e legelső, primitív oeconomiai téren sem voltunk képesek a civilizált népek nyomában járni, s e legelső tér derekára az úgy nevezhető mezőgazdászatra, még éppen nem léptünk át.

Éppen e miatt, kiforgattuk a termő föld felületéből az erőt, s már egyetlen physikai tőkének, a föld, terméketlenné, s a belevesztetett termelő munkaerő, államoeconomiai szempontból mind értéketlenné válik.

Természetesen e helyzet csak most megszakadt feudalviszonyaink maradványa és éppen azért nem lecsúszott, nem kétségbeesett. Engem nem rettentenek a nyomor hullámai, melyek e crisisteljes évtizeden át olykor fejtünk felett össze is csaphatnak; ismerjük a magyar erkölcsi és physikai képességét, melyet kifejtjenie oeconomiai

mozzanatai körül, a feudális rendszer érvénye alatt nem állott életkérdésében, de melyet a ránk következett új korszakban hasznosítani, tevékeny forgalomba hozni, bizonyynyal képes leend.

Minden korszak úgy szerencsés vagy szerencsétlen egy nemzetre nézve, a mint ez azt felfogja s megbirkóztatni vele. Csak nem régen, derék idézetet olvasék Grün Anasztáztól:

Lästert nicht die Zeit, die reime! schmäht ihr sie, so schmäht ihr euch! Denn es ist die Zeit dem weissen, unbeschriebenen Blatte gleich; Das Papier ist ohne Makel, doch die Schrift darauf — seid ihr! Wenn die Schrift just nicht erbaulich, nun, was kann das Blatt dafür?

Irjunk a korra, e tiszta papírra, fényes jeleneteket a nemzeti szorgalom és tudományos fejlődésből; s szomoru napjaink újra felderülnek.

A robotrendszer kora, a szántás-vetés kora volt; ingyen munka mellett a föld teljes hasznosítása nem volt oly államkérdés, hidegen nézte a polgár az utolsó osztályok nyomorát s nem tudva a plebs emberi jogairól, oeconomiai virágzást képzelt a populus türethő állapotjában. Így a föld csikorgott, ha az agriculturához a nemzet szellemi és pénztőkéje nem is csatlakozott; de most egyszerre más téren állunk, és fájdalom! elökészületlenül, és éppen nem kedvező nemzeti viszonyok között.

Mindent reformálnunk kell, vagyis minthogy szerencsénkre industrialis téren magas kormányunk a reform terére lépett, belátnunk a reformok szükségességét.

Az erkölcsi téren gyors forgalomba kell hozni szellemi tőkémet, melynek pénze az anyanyelv, tözsdéje az irodalom; vezérelni kell a szellemi téren az anyagi jólétre szükséges eszméket, hogy a szellemi s anyagi érdekek kölcsönös forgalma egy türethő nemzeti jelent legyen képes előállítani.

Az anyagi téren pedig munkálkodnunk kell; ne féljünk a verejtéktől: nem átká volt az az Istennek, hanem szent parancsa, minnek teljesítése szórakozást jólétet és jó egészséget ad.

Az lehet csak a kérdés: melyik most már a mi legelső, a mi legfontosabb munkatérünk? Fejtegetendem nézetimet, s senki sem tudhatja fel nekem, ha, mint magyar

EGY KIHALT CSALÁD TITKAIBÓL.

(Beszély)

Gr. Lázár Kálmántól.

(Folytatás.)

Csak is az, kinek lelke oly nemes volt, hogy szeretettel ölelte kebléhez az egész világot, csak is az, kit barátjai elárultak, kinek szíve a világ mély, nehezen vagy soha be nem gyógyuló sebeket ejtett, kinek égő szerelme hideg gúnnyal találkozott, szóval: ki legalább félig kiüríté a szenvedések keserű poharát a nélkül, hogy az elfásulás — e fél halál — felejtessék keserű emlékeit, kiszáradta a könyveket szemeiből, csak is az képes felfogni a szerelmében boldog, magának szép jövőt ígérő ábrándos hölgy helyzetét.

Mit tegyen?
Öngyilkossá legyen?
Felfedezze-e Adrienne előtt tettének indokát, vagy eltitkolja és ne lássa őt többé soha, soha.
Oh nem, nem. Feláldozni tudta magát szerelmeseért, de őt többé soha nem látni, tőle búcsút nem venni, arra nem volt ereje.

Elhatározta írni Adriennek s vele még egyszer, utolszor találkozni.

VIII.

Olyan szép alkony volt.
A lég oly enyhe, a csillagok oly fényesen, vidáman ragyogók, a szellő oly illatos.
Minden oly szép volt a természetben, mint akkor, midőn Alfrédnek örök hűséget esküdött Gertrud, — minden e soha többé vissza nem térő szép órát juttatá Gertrud eszébe, csak hogy akkor minden boldogságot látszott ígérni, míg ez este minden növelte dült keblének metsző fájdalmát.
Gertrud halaványan, könyes szemekkel lopózott a párk egy félreeső részébe, hol reá Alfréd várt.
Néha megállt s egy-egy virágbokrot ragadott meg, hogy ne rogyjon össze.

Szegény hölgy, ő elhatározta, hogy még azon napon, melyen kezét nyújtva a bárónak, megmentette Alfrédet, megmérgezi magát.

A mint halkan, azon hely felé haladott, hol utolsó istenhözátat vala az ifjunak mondandó, akkor is e sötét eszmével foglalkozott.

Alfréd a közeledő hölgy felé lépett
De minő változás volt rajta észrevehető. Szemei, mikben addig a lelkesülés és szerelem szent lángja lobogott, sötét tűzben égtek, homlokán a bánat sötét fellege borongott.

Midőn a hölgy közelébe ért, különös vegyítékével a bánat, fájdalom és keserűségnek szemlélő őt.

Soká nézé és merőn, szóltanul.

Gertrud se bírt szólani. Fejét les té s két nehéz könyecsepp gördült ki szemeiből.

Oh, mikor szívének túltelik keserűség, fájdalommal, akkor elnémulnak ajkaink.

Végre megszólalt az ifju, közönyösnek erőltetett hangon, de a min átrészketett a vérző szív metsző fájdalma.

Gertrud, búcsuzni jöttem. Ön kívánta, hogy még egyszer találkozzunk az életben. Én is látni ohajtám önt. Látni a hölgyet, kiből egy angyalt véltem fölsimerni.

Percze elnémult Szívét szorolni ézé s önkénytelenül kérő tekintetét vetett a hölgyre, mintha várna, hogy az megszólaljon s mindent hazug álomnak valljon.

De Gertrud néma maradt, csak könyei omoltak, mind sűrűbben alá halvány arcán.

Adrien szemeiben még sötétebben, égő tűz gyult ki, homloka még borusabb lón, ajkairól eltűnt a megvetés keserű kinyomata, arca föllángolt s tompa hangon folytató.

— Most elhagyom e tájat, de majd ismét visszatérek, vissza; szívni a léget, mit ön sziv, az enyhébb, édesebb. Látni azon földet, melyet ön érint lábával, érezni a szellőt, mely enyelegve játszott ön fürtjeivel. . . Minő kínos gyönyör leend ez lelkemnek. Talán e helyen könnyebben megreped szívem. De nem, a búcsuzó nap végsőgára körülrepül a földet s egyszerre elhal az égből. A csillag nem sáppad el, hanem ragyogva hull alá; de a sziv, az halkan, rendre hal, é! Oh, az én szívem se fog megrepedni, önnek nincs miért félnie, hogy fényes nász-

menetkor, egy ábrándos ifjunak véletlenül arra vitt koporsója fogja önt novelségessé tenni a nagy világ előtt.

— Alfréd, minő hang ez? rebegő a hölgy.

— Ne szóljon ön, ne akarja magát menteni, nekem nincs jogom önt vádolni. Ne szóljon, mert a sziv egy hangszér, mi oly hangokat ad, minőket abból az ügyes játékos kicsal. Én elég gyöngye lehetnék még egyszer hallgatni szívemre, és akkor önben ismét azon angyalt vélném látni, kit az ég küldött, hogy az üldözöttet kiragadjon a kétségbeesés örvényéből.

— Alfréd — szólt Gertrud kérő hangon — ne kételkedj bennem. Eljövend az idő nem sokára, midőn nem így fogsz itélni felettem. Addig higgy bennem, kérlek szerelmünkre.

— Szerelmünkre! Halottaknak csak árnya van. Örizzék ön a halottakból játékokat üzni. Földidézett kísértete még elijeszthetné önt, önmagától.

E szavak sokkal mélyebben sebzék a hölgy szívét, hogysem tovább tudta volna őrizni titkát.

Azon tudat, hogy félreismeretik Alfréd által, kiért életét kész volt feláldozni, megingatá föltetésében, az ifju előtt legalább annyit fel kelle fedeznie, hogy érette, az ő megmenthetéseért leend Forstholt nője.

Légy könyörűlő! ne sebezsd szívemet, ne kételkedj szerelmemben — kéré Gertrud, szelíd, fájdalmas hangon.

— És te ne mond többé, hogy szeretsz, midőn nekem hűséget esküvel és másnak nője léssz. Ne mond soha, hogy szeretél, mert különben kénytelen vagyok hinni, hogy a nő, mint némely virág, születésének első percze óta, magában rejt a legiszonyabb mérget. Mond inkább, hogy csalódtál tenmagadban, mondd: hogy szálam volt csak is, mit irántam érezteél. Ekkor nőnek foglak tartani, minő millió meg millió van, különben kitépem emlékedet is szívedből, elátkozlak, megvetlek.

— Elég! — sikolta fel Gertrud — könnyemű, hiúnak nevezte, volt erőm eltűnni; de azon tudattal, hogy elátkoztál, meghalni, arra nincsen erőm. Tudd meg tehát, én éretted szántam rá magam e lépésre, mely iszonyabb a halálnál.

— Érettem? szerelme engemet? Istenemre! gondolatim összezavarodnak. Lelkemben egy iszonyu, egy hihetetlen sejtélem támad. Tetted szívemet halálosan sebzé, s édes hangod, szelíd tekinteted, könyeid, s az ajkaidról ellebbent szavak gyógyító balzsamként hullanak az égető sebre. A nő eltűnt eldilem; én

nem tagadom meg ugyan a mercantilisták irányának fontosságát, s még kevésbé a tengerparti tartományokban roppant sikerét; de mint continens lakosa, s hátramaradott nép gyermeke, a physiocratakkal szorított forróbb kezet.

DÓZSA D.

Dézs. (A dézsi kisdédóvó intézet ismertetése.)—Midőn a mivelt világ minden részében viszhagra találtak a kisdédóvó intézetek felállítására tárgyakban szak-avatott férfiak által emelt lelkes szavakat, a b-szolnok-megyei értelmiség is kezdett egy kisdédóvoda létrehozása felől gondolkodni. Még a múlt 1844. évben a dézsi társalkodási egyesület kebelében fogamzott meg az eszme, ott ért meg a gondolat azon tervre, melynek létesítése példátlan gyorsasággal bekövetkezett, pedig hiányzott a szükséges pénzalap, szinte semmiből jött létre, mint semmiből teremtetésten a világot; csak is a honfui-lelkességre s áldozatkésziségre lőn fektetve a terv, mely hogy életrevaló volt, megmutatá a szép siker, mert nemcsak hogy jelenleg áll és virágzik ez intézet, de jövő fennállása is tökéletesen biztosítva van.

Egy szilárd alapon nyugvó erős meggyőződés egyesít minden anyagi, és szellemi erőt a terv kivitelében; azon meggyőződés, hogy a szülei ház nem képes megvédeni a kisdedeket, azon számtalan rossz benyomás, testi lelki bajok veszélyétől, melyeknek házunk és hazánk legdrágább kincsei ki vannak téve, attól fogva midőn legelőbb lépegetnek biztosabban, addig míg rendes iskolai oktatás alá jöhetnek. Tehát szükséges egy oly intézet, hol a kisdedek 2-től 7 éves korukig naponként reggeltől estig gyöngéd bánásmódban részesítenek, kellemesen és hasznosan elfoglalva tartatnak, minden történhető bajtól, veszélytől, üres tedés lélektompító unalmától, rossz példák metélyétől, vagy durva bánás erőszakától teljesen biztosíttatnak, és már korán kezdve minden széphez, jóhoz, illőhez, rendhez, csinosághoz szoktattnak, a valóság és erkölcs legbelső, legmélyebben gyökerező magvai lelkükbe vettetnek, s ezen kívül még az olvasás és írásba is, minden megfeszítés nélkül bevezetnek, és sok más egész életre hasznos ismeretekre s iskolai társulásra elkészíttetnek.

Mintán a dézsi társalkodási-egylet kebelében megért az eszme, B. Szolnok-megyei rendi 1844-ki január 23-án 22 jegyzőkönyvi határozatnál fogva, mint kezdeményezők léptek fel, s a megye részéről felszólítás bocsátatott a birtokos osztályhoz, nemességhez, polgársághoz, az egyházakhoz, czéhokhoz és egyletekhez, az üdvös cél kiviteléhez jótékony adományozásokkal járulni; lelkes ügybarátok jártak-keltek s terjesztették a józan ész természetes okoskodásával az ügy-magyaró némes fogalmakat, és hatalmasan ígáltak. A felszólítás viszhagra talált az egyesületnél u. m. a testületnél. A dézsi ev. ref. egyház kebeléből kinevezett bizottmány, márt. 3-án 31-d. sz. a kelt határozatánál fogva, több száz példányban kinyomatott felhívást bocsátott ki, s az épületre szükséges helyet megajánlotta, 1846. ápr. 27-én 70 sz. a kelt határozatánál fogva, a megyeszükséges munkakerőt, gyalog és szekeres napszámokat adott, a társalkodási-egylet több kün heverő tőkéséit ajándékozta a szent cél előmozdítására, egy működő társaság alakult.

benne ugyanazon perczben angyalt és daemont látok; igen, a legiszonyabb daemont, ki szépségével, könyeivel vesztegeti meg szívünket. Te feláldozó, magasztos szerelemről beszélsz. Oh, ne ámis, ne tetézzed szenvedéseimet. Ha állítasz csak is sőt letetnek tündöklő palástja, akkor dobd el azt. Légy őszinte. Mond: gyöngye vagyok, de nem romlott szívű. Nem bírtam dacolni a társalom bálitéleteivel, nem tudtam szerelmért lemondani hitüsemről. Én szánni fogok és boldogságodért, mit szétzúzott reményeim romjain vélsz fölépíthetni, imázni fogok. Alfréd megfogja a remegő leány kezét, s darabig szótlan néz. Lelkében fölmerült a közelmut emléke.

V á l a s z

T. T. Dr. Ötvös Ágoston úr nyílt levelére.

Érdemes férfi, Munkás hazafi!

Feljejtethetetlen örömpontot ünnepelt lelkem, midőn önnek, mélyen tisztelt férfi! tartalomdús sorait e közzöri irányuló lapok mult számának szerény hasábjain feszült figyelemmel végig olvastam. „Io Paean!” — kiálték a széphealmi bölcsesél. Czélhoz jutánk. Garadában a kétségbevonhatlan hitelességű igen fontos adatok, Erdély XVII-dik századi történelme egyik zivataros időszakának leghívebb rajzolatához. Az ügy, melyet Szilágyi Sándor úr hozott első szönyegre (Uj Magyar Muz. 1856. V. füz. 233—250. l.) s én tovább fejleszteni szerencsés valék (olv. Uj M. Muz. 1856. X. füz. 506—524. l.) önnek, mélyelmű történelmiből sikeres nyomozása folytán — mint bevezetett tény — diadalát ünnepli. Múlt okom van tehát önnek, fáradszónak férfi! a haza és nemzet színe előtt nemzeti irodalmunk s illetőleg hazai történelmünk érdekében a legszervebb halálköszönetet nyilatkoztatni azon hazafiai figyelem s buzgó kitartásért, melyet különösen a kérdéses ügy szerencsés bevezetésére fordítani méltóztatott.

Az ismeretlen történelmi kincsek egy-egyik mind képesek égi kívánságot ébresztetni a történelmbarát keblében. Nemcsak lényeges létrészek azok egy eseményrajznak, hanem drága nyelvöröklik és azon időszak főszereplőitől. Kik Bethlen Gábor s részben I. Rákóczy György korának terhes napjait ismerik, is-

kult, mely színi előadásokat rendezvén, az ezekből bejött több mint ezer pfrból álló tőkét adott az intézet alapja biztosítására; ezen kívül nyilvános tánczvigalmok jövedelméből, melyek közül egy sorshuzással vala egybekötve sok becses nyeremény, többnyire lelkes nők kézműve, ma is erekyekint őriztetik, s egyesek adományából oly szép összeg gyűlt össze, mely az épület felépítését biztosította, mi oly gyorsan hajtatott végre, hogy 1845 az épület alapja ünnepélyesen letéttetett, s az intézet már 1846-ban a közönség használatára meglepően szép polgári szertartással megnyitott.

De mielőtt az építés megkezdett volna, a részvevő buzgóságot s az idő szellemét szerencsésen felhasználva, az intézet jövő fennállatása is tartós alapra lőn fektetve, mert a tapasztalás bizonyítása szerint egy ily intézetet sokkal könnyebb hirtelen felállítani, mint biztosan fentartani, a megbukott terv pedig magának az ügynek szokott ártani.

1. Dézs városa közönsége, a fennállott királyi fő-kormányzók nov. 5-én 1846-a 5819 sz. a. rendelet által jóváhagyva, a kisdédóvó fizetése pótlására ajánlott évenként	120	frt.
2. a dézsi ev. ref. egyház	100	„
Ezen kívül az intézet rendes évi jövedelme.		
3. A kün lévő tőkék kamatja	72	„
4. Az intézet földszinti szobáé	110	„

összesen 402 frt,

a vigadóidőszakban az intézet saját termében rendezni szokott kisdédóvó tánczvigalmak jövedelme az intézet rendkívüli költségei pótlására szokott fordítani.

Az intézetre tenni szokott kiadások évenként

1. a kisdédóvó tanító fizetése	220	frt.
2. az ápoló évi fizetése	100	„
3. a szolgáló	60	„
3. apró költségek: meszelés, surlás stb.	20	„

összesen 400 frny.

Mivel ezen intézet létrehozásában B. Szolnok-megyének nevezetes része volt, közakarattal annak pártfogása és rendelkezése alá bízott, annyira, hogy az évnegyedes közgyűléseken, az óvoda állapotáról is mindig tudósítás tétellett. Megszűnőn a megyei rendszer 1850 az akkori cs. k kerületi bizottság 3 szakavatott férfit nevezett ki az intézet felügyeletére, kiknek kormánya alatt áll jelenleg is az intézet, kik a tantárgyat, a tan-rendszert a tanítóval együtt elintézik, minden szükségsekről rendelkeznek, abévételeket, kiadásokat számba veszik. Ezen férfiak: nyugalmazott mérnök Ungvári György egyházi főgondnok, Pataki Dániel és rom. cath. főgondnok Vajda Pál urak.

Jelenleg a cs. k kerületi hivatalhoz évenként egyszer tételtek kimerítő tudósítás az egylet állapotáról a bizottmány által. Az intézet népessége legnagyobb tavasztól kezdve őszig, a mikor a gyermekek mozgása a legszükségesebb, ilyenkor a kisdedek száma felmegy 80-on felül, néha 100-on, mikor a tanító sok gyermekkel nagyon elévén foglalva, legfeljebb csak az óvói kötelességeket végzi, a tanítás csak játszás-közben eszközöltetik. Őszszel a sok eső, hideg beállásával az apróságok nagyobb

részint honn maradnak, de a kik feljönnek, azokra nézve a dajkázkodás éppen úgy kiterjed mint nyáiban, hanem telben leginkább csak a nagyobbak 30 — 40, járnak fel, ezek ösztől tavaszig rendes elemi tanításban részesítenek, tavaszszal közvizsgálatot adván, kik azután a rendes elemi iskolába mennek át. Különben itt minden időben próba-tét van, midőn a látogató kívánja, a gyermekek az elejükbe adott kérdésekre bátran felelnek, barátságosan köszönnek, kezet nyújtanak, szívkepező verseket mondanak, gyermek-dalokat énekelnek, tánczolnak, s ha az udvar kertjébe kimegy az ember, csinos test mozdulatokat, gyakorlatokat tesznek.

Az elemi iskolának behozatalával szükségesnek látta a bizottmány az óvoda eredetiségmért ennyiben módosítani, mert nevezetesen a nagyobb számú szegénység csak addig jártathatja iskolába gyermekét, míg annak a háznál semmi hasznát nem vesz, s ha szintén a mennyit írni, olvasni, számotvetni, s a természet-tannak minden lépten előforduló tárgyaiból mint gyenge gyermek valamit tanulhatott is, ámbár nagyon kevés, mégis nyereség van benne, mert a gyermeki évek nem minden haszon nélkül repülnek el.

Az intézet a város egyik legszebb részén, emelkedett helyen fekszik, emeletre kőből zsindey-fedél alá van építve, az emeleten van két szoba a kisdédóvó lakával, 1 konyha, 1 kamara, egy nagy terem s egy pihenő szoba a kisdedeknek, egy kisebb szoba az ápolónőnek.

Az óvoda termében van néhány pad, és sok a kisdedekhez alkalmazott kisebb szék, egyik oldalon a fiú, a másikon a leánygyermek számára, czélszerűen elrendezve az ápolónő szobájában egy pár gyékény, s párnak az elálmósodott kisdedek számára; fekete táblák, falí a b c-ék, számtanulást-könyvitő játékszerek, egy pár fogas a kisdedek kalapjaik, és öltönyeik felaggatására, egy fiókos szekrény, hová a magokkal hozott eleséget be lehetik; a nagyobb gyermekek számára pala-táblák, műszerszámok, minták, természetleírás tárgyak, ásványok, növények, állatok képei.

Kün az udvaron, mely csinos kertet van átalakítva, különféle testgyakorló gépek, hinták, falás oszlopok, súlygyen tartására szoktató, előre állított deszkák, levegőben vízirányosan lebegő gerendák, kötélfügcsők, melyeken a gyermekek magokat gondos vigyázat mellett gyakorolják, s testi ügyességet szereznek. Sokszor megfordulok ezen szépen virágzó intézetben, s igazi lelki örömet érzek. Midőn az ártatlan kisdedek között vagyok, kik annyira tudják az illendőség szabályait, s oly helyesen viselik magokat, hogy az udvaron diszlik sok virág, és facsemetét érinteni sem merik, pedig közöttök játszanak. Az idegen, ki Dézsre jő, el ne mulassza az intézetet megtekinteni, hol vallás, nemzetiség, és születésre való tekintet nélkül egy kis gyermekvilágot lát maga előtt egy új, talán, boldogabb nemzedék csiráit. Mostani kisdédóvó Turbucz Ferencz, egy szakértő, sok türelmet tanúsító, lelkiismeretes tanító, kinek egy intésére tánczra, dalra kel a kis gyermekcsereg, ha meghuzza hegedű-vonóját. Ezen intézet körülményes ismertetésében csak az volt czélom, hogy más városok hasonló virágzó kisdédóvó intézet felállítására kedvet kapjanak, mely páratlan még eddig hazánkban.

PATAKI FERENCZ.

merik egyuttal a főszerepekben megjelent két nagy államférfiut: gr. Eszterházy Miklóst a nádort, s Pázmány Pétert az esztergomi bíbornok-főreket. Már csak két nevezetes egygyéniség tekintetéből is becsesek azon levelek, melyeket ő I. Rákóczy György fejedelemhez intéztek; névszerint Eszterházyak három, Pázmánynak egy levele említettik a közlemény folytán. Nem csekélyebb fontosságú azon három levél, melyeket a fejedelem a nádornak írt. Mindezek most és itt derülnek először napfényre, s részben Galantai gr. Eszterházy Miklósnak, mint XVII. századbeli magyar íróknak, munkáit (I. Ujabb Nemz. Könyvtár. Első folyam. Pest 1852. 4r. CIV. és 448. h.) növelik vagy talán ki is egészítik. Irodalomtörténeti szempontból is figyelemre méltók tehát az említett levelek. Általában önnök, érdemes férfi! tartalmas közleménye azon nélkülözhetlen adatok feltárása, melyek nélkül az említett szomorú koreseményt (Bethlen-Rákóczy versengése) alaposan adni, híven rajzolni nem lehet. Nincs ennél fogva illetékesebb chronographja Erdélynek azon korra, mint ön, munkás hazafi! ki az irodalom terén felmerült ide irányuló előzményeket ismerve, s a kérdésnek nem kissé szövevényes körében magát kellőleg tájékozva, minden ide szolgáló adatkinés segédlete mellett egyedül bir hivatással, adni híven s hitelesen azon eseményt, melyhez többben szövevényes, de ki eddigelé egyikünk se merített.

Azért legyen szabad, nem ugyan tanácsképpen — mert a derék mester ez esetben bizony nem szorult tanítványára, — hanem buzgó ohajtás gyánadt, egyszerűen azon nézetemet kifejeznem, vajha ön, munkás férfi! drága idejének egy részét a történelmi szakmára szíveskednék haladéktalanul fordítani, hogy a szóban forgó versengést mesterileg történelmi körtele foglalva, mentől hamarabb bírhatnók. Részemről igen ohajtanám, ha a mű, mint egyedírat — monographia — első szakaszban magát az eseményt adná legkisebb részleteitig, a második szakasz pedig „Okmánytár” czím alatt az egész dologra s annak egyes részre vonatkozó okiratokat (beletudva természetesen az Uj Magyar Múzeum eddigi közleményeit is) czimázná. Ismerve az „Erdélyi Történelmi Adatok” czimú tartalmas historiai gyűjtemény fáradszónak munkásságát s áldozatkész szerkesztő-kiadójának lelkesítő hazafiságát, egy perczig se tudok abban kételkedni, hogy a nemcs hazafi-gróf ilyen honi történelmi szerkesztménynek s részben historiai emlé-

keknek becses gyűjteményébe útát nyitni vonakodnék. Sőt ilyen szándékát a lelkes férfiúnak közelebbről volt is szerencsém érteni. Csak a munka készlőn; gyámkarok nem fognak hiányzani, melyek azt életre segíteni készen állanak.

Azon esetre, ha önt, nemcs hazafi! nyomasztó életkörülmények zsiabasztának, mit Isten jóvalta távol tartson, forró ohajtásom, illetőleg hazafiai esedezésom oda járul: méltóztassék a Nyílt levélben elsorolt érdekes okiratokat, tárgyrokonságitag rendezve, az Uj Magyar Múzeumban közvagyonná tenni. Ennyit a magyar hazafiságtól bizton remél azon egyetlen tudományos haviraltunk, mely a halhatatlan nevű gr. Kemény Józsefben kidölt főtámaszt gyászolja. Az ügy ugys ott pendült meg: illő, azaz helyszert, hogy végződjék is ott.

Záradekúl álljon itt a felvilágosítás a Nyílt levél végso-rali támasztott kételyre. Brúz Lajos eredeti levelének szószertint szövege ez: „Kerekes Ábel rokonától, legkedvesebb barátomtól, ki velem végzett a királyi táblán, s 1849-ben az oláhok által gyilkoltott meg Dobrán, kaptam kézirat-gyűjteményemnek nagyobb részét.” Itt maga beszél Brúz L. a boldogult; én róla első személyileg nem szöl attam, hanem szavait reá viszonyítva kellett idéznem. Miből világos, a) hogy nem Kerekes Ábel, hanem annak rokona, volt Brúz Lajos barátja; b) nem Kerekes Ábel, — kit nem is ismerhetett, — hanem annak rokonával végzett a királyi táblán; c) nem Kerekes Ábel, hanem annak Brúz Lajossal szívélyes barátságban élt rokona esett áldozatul Dobrán a felbőszült nép dühének. Ki volt Kerekes Ábelnek ezen rokona, apa- vagy anyarokon volt-e? egy szó felvilágosítással se szolgálhatok tovább: de — az ugy se tartozván a dolog lényegéhez — hogy a támasztott kétely így is véggépp eloszlott, bizton hiszem.

Isten adjon erőt, áldást a közhasznu munkához, lelkemből kívánom. Munkabérül, a teljesített honfi-kötelesség magasztos érzete mellett, a maradandó hír fenragyog a halás utókor emlékeztetésében időn s enyészeten.

Tapasztalt szíves jóvóltiba s becses hajlamába ajánlott, őszinte tisztelettel vagyok önnek, érdemes hazafi! alázatos szolgálja Vass József, m. k. tanár s lyceumi könyvtárnok.

Köszönet, ápr. 23. 1857.

Ideiglenes cselédtartás Erdély nagyfejedelemségre vonatkozólag.

(Vége.)

Felügyelő és végrehajtó közlönyök és hatóságok.

40 §. A politikai hatóság örökös a cselédügy felett és végrehajtja a jelen cselédtartást. Ebbeli segítségül szolgálnak neki a községelöljárók, kik a politikai hatóság utasításánál fogva a cselédek fegyelme, rendtartása és erkölcsiége felett őrködni, és különösen a szolgálatnálküli cselédség felett ügyelni tartoznak.

Cselédek jegyzőkönyve.

41. §. Ki a politikai hatóságtól arra nyert határozott felhatalmazás nélkül a cselédszerzést üzérsg gyanánt üzi, az illően megbüntetendő. Továbbá szükséges arra nézve, hogy a cselédek könnyebben szolgálatba helyeztethessenek és a szolgálatot kereső személyek könnyebben feltalálthassanak, mikép a községelöljáró székhelyén egy jegyzőkönyv megtekintés végett készíttessék, melybe a szolgálatot kereső személyek és a cselédekért magokat jelentő gazdák beírassanak.

42. §. A községhez tartozó szolgálat nélkül lett cselédek, kik illő életmódjuk felől magokat nem igazolhatják, tartozik a község elöljárója egy szolgálat vagy más szabad kereselmód szerzésre rászoritani.

Idegen szolgálatnálküli cselédek, kik új szolgálatra vagy más szabad foglalkozásra alkalmat nem használnak, vagy botrányos erkölcselen életet visznek, vagy kiknek szolgálat vagy más életmükét fedező munka szerzésre kilátásuk nincsen, a községből kiutasítandók.

A szolgálati viszonyokból eredett perlekedések.

43. §. Azon perlekedések a gazda és cseléd között, melyek a szolgálati viszonyból vagy a bérszerződésből erednek, és a szolgálati viszony tartama alatt, vagy a szolgálati viszony megszűnté után legalább 30 napok eltelté előtt indíthatnak, a politikai hatóságok (rendőr-igazgatóságok) előtt tárgyalandók; azok ellenben, melyek ezen határidő lefolyta után indíthatnak, a törvényhatóságok rendes tisztí eljárása alá tartoznak. (A cs. k. belügyministerium rendelete, 1856 december 7-ről 10412 sz. a.)

Pénzbéli- és börtönbüntetések.

44. §. Az ezen cselédtartásban kimért büntetések, pénzbírságok vagy börtönbüntetések avagy testi fenyítés által hajthatók végre. A pénzbírságok cselédeknek 5 p. forintnyi összeget, és más személyeknek 25 p. forintnyi összeget meg nem haladhatnak.

A börtön-büntetést lehet egész 14 napig szabni, és a büntető-törvény határozatainak megtartása mellett börtön által súlyosbíthatni.

A testi fenyítés csak cselédeknek alkalmazható. Az a tizenhét éves aluli ifjakkal és nőszemélyekkel áll vesszőzésben, megnőtt férfiszemélyekkel pálcázásokban, és legfőlegb tízenöt pálcázásokból állhat.

Azt csak az orvosnak előrebocsátott nyilatkozata után, mikép a megbüntetendő egészségi állapotjának mitsem árt, kell, és sohasem szabad nyilvánosan végrehajtani.

45. §. A pénzbírságok a községi pénztárban tartandók és külön számadásba viendők. Azok kizárólag beteg vagy szegény dologtehetetlen cselédek segélyezésére vannak szánva.

46. §. Az ezen cselédtartásban a községelöljáróra bízott tisztí eljárások, ha a körülmények úgy kívánják, egy más bízalomra méltó személyre is átruházthatnak.

47. §. Oly községben, melyek valamely rendőr-igazgatóság kerületéhez tartoznak, ez utóbbi által fognak fogamatba vétetni mindazon tisztí eljárások, melyek ezen cselédtartásban vagy a politikai hatósághoz mint a községelöljáróhoz utasítvák.

48. §. Jelen cselédtartás 1857. július 1-jén lépend hatályba.

Valamennyi gazdák arról felelősek, hogy a szolgálatokban levő cselédek a kezeiken találtató cselédkönyveket legfőlegb 1857. december végeig az idemlékelt minta szerint készített cselédkönyvekkel becsereljék, s azok, kiknek még nincs cselédkönyvök, azzal magokat ellássák.

N.-Szében, február 20-kán, 1857.

AUSZTRIAI BIRODALOM.

— A „Times“ és „Independante“ levelezéseket közölnek, melyekben az Ausztriai és Oroszország közti viszonyok igen hosszadalmasan tárgyalvák. Az angol lap tudni akarja, hogy az ausztriai követ Pétervárott azon ponton volna, hogy elbucszának. Az „Ind“ pedig azt erősíti, hogy Eszterházy szabadságát már régen kinyerte volna. Mindkét lap a szabadsággal elbocsátásnak a fennforgó viszonyok között politikai jelentőséget tulajdonít és azt következteti, hogy a bécsi és pétervári kabinetek közötti viszonyok nem jelentékeny fokig hűltek meg.

K Ü L F Ö L D.

Anglia. Az angol királynő s az újszülött herceg-asszony, mint ápril 15-ről írják, oly üdén vannak, a mint csak kívánni lehet. Napoleon császár azon utasítást adta londoni követiségének, hogy a nevezettek egészségi állapotáról naponként kétszer táviratozzon a Tuileriákba. Sajtó s közönség részéről a legszívélyesebb részvét nyilvánul a szeretve-tisztelt uralkodónő irányában, a kit családi mintaszerű erényei szintugy mint az alkotmányos jogokat pártédek nélkül tisztelő érzelmei minden angol kebelben örökösttek. S mondhatni, minél ellenségesebb valamely lap a mostani kormány ellen, annál loyálisabban hangzik üdvözlő cikke, nyilván azért, hogy a hang melegsége által megmutassa, miszerint a királynő iránti szeretetet a tanácsadók ellen emelkedett rosztalás éppen nem kisebbitette meg.

Törvényszéki hirdetés

kivonatban.

A cs. k. bányagazgatóság 402 sz. a. tudatja, hogy Nagyágon f. é. május 7-én a hivatalos irodában 5729 darab cs. k. aranyot adnak el közárverésen a többit ígérőknek, felét 5 és 10 flos, a más felét 1 és 2 flos bankotával kell fizetni.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(166)

(1-1)

Alulírt szerencsés köztudomásúl tenni a méltóságos úri rendnek és t. cz. közönségnek, miszerint a magas kormány-

vánul a szeretve-tisztelt uralkodónő irányában, a kit családi mintaszerű erényei szintugy mint az alkotmányos jogokat pártédek nélkül tisztelő érzelmei minden angol kebelben örökösttek. S mondhatni, minél ellenségesebb valamely lap a mostani kormány ellen, annál loyálisabban hangzik üdvözlő cikke, nyilván azért, hogy a hang melegsége által megmutassa, miszerint a királynő iránti szeretetet a tanácsadók ellen emelkedett rosztalás éppen nem kisebbitette meg.

— Egy angol közlöny szerint az új parlament elemei imezek lennének: Palmerstoniak, Derbyiták, szabad-elmű- conservativek és — reformerek. A Derbyiták igen örömet látnak, ha a kormány ellenséges állást foglalna el lord Russellnek s párthiveinek igen felesigázott követelményei irányában attól tartván, hogy a választási törvény reformja végleg megszüntetné befolyásukat az országban s pártjuk oda lenne.

— Lord Lyons admirál flottájával f. hó 20-dikán Maltába érkezendik. Az admiralság további rendeletétől függ, vajjon onnan visszatér-e Angolországba.

Franciaország. A francia császár ápril 15-dikén délután majdnem az Orleans herceg sorsára jutott; de a mint látszik, erősebb a keze s lélekjelenléte, mint amazé volt. A császár Vincennesbe menendő, nyílt kocsiban ült s maga hajtá a lovakat. A városház közelében a lovak egy ott elléptető csapatostály doblármájától megijedtek s elragadták. Szerencsére azonban a lovak a St. Antoine kúlvárosban egy fábólóban megbotolván az előugró császári csatlós által feltartóztatnak. Ideje is volt, mert az egyik gyeplőszár már elszakadt s a császár fel nem tartóztathatta volna a lovakat. Roppant néptömeg vevé körül azonnal a császár kocsiját s miután a fogat helyre lön állítva, a császár ismét tova hajtott.

— Napoleon Lajos egykor más véleményben volt a nemesség iránt, mint jelenleg, midőn annak biztosítása vagy még újabszerű császári nemesség rögtönzése is foglalkodtatja lelkét. A „Siécle“ kivonatokat közöl Napoleon Lajos irataiból, melyekben ez tréfát üz a régi szintugy, mint Lajos Filep-osztogatta új-nemesi címekből. „Vannak csillagászok — ugymond a nagynevű író — kik azt állítják, hogy vannak csillagok, melyek oly távol vannak, hogy ha rögtön elenyésznének, még is husz évig látnók még őket. Így van a nemességgel is. Még látjuk fényét, bárha az már régóta elenyészett.

Igen eredeti a mostani császárnak következő megjegyzése Lajos Filepnek nemesi címek osztogathatását illető joga felett: „Mi részünkről ohajtjuk, hogy minden kormány arra határozná el magát, miszerint egyenlány helyett ezereket és milliókat tegyen nemessékké. Ohajtunk, hogy a kormány feladatául tűzze ki magának, hogy 35 millió francziát megnevesítsen, adván nekik oktatást, erkölcsiséget, jólétet, mely javak eddig csak egy kis számnak jutottak osztályrészlül, holott mindnyáját illetik.

Amerika. Az amerikai senatus a Dallas-Clarendonféle szerződésben oly módosításokat tett, melyek nagy bizalmatlanságot tarasítanak Angolország irányában. S mindamellett is Angolország kész lenne hozzájárulni mindazon módosításokhoz azon feltétel alatt, hogy az Egyesült-államok Angolország kívánata szerint beavatkozzanak a chinai ügybe.

Walker helyzetét folyvást kétségbeesettnek rajzolják; szerencse, hogy csupán helyzete, nem pedig ő a kétségbeesett, mert e vakmerész kalandor már sokszor tudta magát reményteljesebb helyzetbe átvárazsolni. Az Egyesült-államokból még mindig segítgelik. Ni ca ragva pedig nem sokáig élvezheti felszabadíttatása örömét, mert szabaditói abban egyeztek meg, hogy osszák azt három részre, s bizonyos számú éveken át az legyen sajátjuk. E szerint a Nicaraguával rokon fajú Costa-Rica, Honduras és San-Salvador fognak őt örökölni, ha Walkertől végre elveszik.

Olaszország. Mint az „Union“ írja Romából, a Consulla egyik tagját, Lazzaroni urat egy tolvaj, ki 1200 scuditt tartalmazó tárcáját ellopta, egy tördőléssel meggyilkolta.

Németország. A Mainz mellett fekvő Kostheim nevű faluban f. hó 12-kén az ausztriai és porosz katonaság közt verekedés támadt, melyben ausztriai-részlől Degenfeld nevét viselő gyalogezredből két közember kapott sebet; a poroszok közül egy halva maradt, 2 nehéz, 6 könnyű sebet kapott. A tiszték erőlyes föllépése meggátolta a verekedés tovább terjedését, s általános takarodó veretett. Vegyes bizottmány nevezetett kie dologmegvizsgálására.

tól megnyert engedély mellett e nemes városban három esztendő óta már életben lévő énekiskolájában f. é. 1-ső majustól kezdve, kezdő-osztályt nyit. Tandíj egy tanulótól havonként 2 ft p. p. Ertekezhetni lehet délelőtt 10—12, délután 4—6 óráig belső-királyuteza, 21-dik szám alatt.

(165)

(1-3)

Az „Új testamentum, kérdésekben és feleletekben“ t. cz. előfizetőihez.

A nagy tiszteletű tanár. Incze Dániel ur, oly véletlen mint sajnálatos halála miatt, a kitűzött határidőre meg-

— Koburgból írják: „Az állam-alaptörvény szerint nagybritanniai és írlandi herceg Alfred (Victoria királynő és Albert hg másodszülött fia, sz. aug. 6-kán 1844.) a koburg-gothai hercegség feletti majdnani uralkodásra van meghíva. Ugyanaz jelenleg Svájcban mulat, és hallomás szerint jövő hónap elején rövid tartózkodás után Gothába fog jönni és lakását egy időre Rosenau kéjkastélyban fogja venni. Később a bonni egyetemet fogja járni, hol atyja, Albert hg ő kir. fensége tanulmányait végezte.“

U J P O S T A.

— A neufchateli ügyben Walewszki gróf által föltett kiegyenlítési javaslatokat a többi nagyhatalmak is osztják. A svajczi követ ráállott 1 millió frc. kárpótlás fizetésére a svajczi sajtónak bármely tüzelgő nyilatkozatai daczára. Továbbá kész a tervezet többi más pontját is aláírni, s csak egyetlen pont, a czim ellen tesz még kifogást. Viselhetné ugyan a porosz király is a neufchateli fejedelem címét oly módon, mint az ausztriai császár a habsburgi gróf címet viseli; de egyben más dolog, ezen jogot népjogi jelentésű és határu diplomacia okmányban formaszerint elismerni.

Kern tudott nagyon szorongathatták a nagyhatalmak követeli, mert haza utazott Svajczba, tanácsot tartani, s kérni a dolgok ezen utolsó stadiumán.

— Az angol kormány sürgőnyt küldött a szabad-elmű párt tagjaihoz, kijelentvén, hogy Evelyn Denison fogja az alsóházi elnökségre kijelölni s felhívja őket, hogy a parlament megnyitási ülésén jelenjenek meg, melyben a választás fog történni.

— Sir John Bowring, a híres fölhatalmazott Chinában, a legerélyesebb eljárás szükségességét mutogatja China ellenében. Ő maga részéről ugymond, mindent elkövetett, a mit csak tehetett a békés kiegyenlítésre. A chinaiak az angolok késkedő türelmét arra magyarázzák, hogy félnek „az égfiá“ hatalmától, a legszentebb szerződményeket sem veszik számba. Az erélyes eljárás ez okból okvetlen sikert aratand — kárpótlást szerez az eddigi veszteségektől s tartós kezességet biztosít jövőre.

— Spanyolországban a helyzet feszültebb mint valaha. Az elfogottak száma ötszáz körül jár. Urbiston-do tábornok, a király segétszije is belé van az absolutisticus összeesküvésbe vegyülve. A clericalis párt akart a kormányra jutni, s tervében volt a mint mondják „egy darab középkort“ varázsolni vissza az istentelen jelenkorba, s e végre a sz. inquisitiot is visszaállítani.

— A porosz országgyűlés második kamarájában a sajtótörvény kérdése volt heves vitákozások tárgya mostanig, kitűnt, hogy még a jobb oldal legszélso lo-vagjai is megvallják azt, hogy a porosz sajtószabadság csak annyi, hogy zápfoga is kevés. A többség szavazatának aligha leendő tovább is valódi következménye, s a porosz sajtónak meg kell elégednie annyi szabadsággal, hogy „saját szorongatott állapotja miatt panaszkodhassék.“

— Az európai bizottmány tagjait lehet képzelni, hogy tyukkal kalácsccsal fogadták a bukurestieket, mint oly diplomaticus dajkákat, a kik segélni fogják őket az egységes állam megszülésében — s közelebből idvező feliratokat is intéztek hozzájuk, névszerint a Porta, Szárdinia, Franciaország és Anglia biztosaihoz. Az unio iránti hő vágy és remény leginkább nyilatkozik a franczia biztos irányában. Tudják a bukuresti patrioták, hogy a hol malaczozt ígérnek, ott forgolódni kell a zsákkal. A szárd biztos mint rokon ivadékok testvérül üdvözlők a magokat per eminentiam románoknak nevező honfiak, s töle sokat várnak, oly sokat, a mit az olasz maga számára sem vívhat ki, — az egyesítést. A török válaszból olyforma hangzik: jobb lesz még nektek fiaim, a nagy bokor mellett. Az angol végre polgári eseményekre, mérsekletre, tapintatra inté a nyugtalan véreket. Fogják a fogót, hogy kezöket megne égessék. A porta általában kijelentette közelebből is azt, hogy a belállapotok javulásának éppen nem kíván utjába állani, s az unio is annyiban pártolja, hogy legyen vá megvesület a két tartomány közt, de többit saját teste csonkulása nélkül meg nem engedhet.

Bécsi bűrzén. Ápril. 22-kén Nemzeti kölcsön 84¹/₁₆. Ausztriai urb. pap. 87. Magyar és gácsóni 79¹/₁₆. Vert arany 7¹/₁₆. Szélarany 8. Ezüst 5¹/₁₆.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

nem jelenhetett munka érdekében, a t. cz. előfizetők megnyugtására kötelességemnek tartom tudatni: hogy annak kiadását, s az illető előfizetők számára elküldését elvállaltam, s hogy belső, vagy szellemi kiállításában is hiány ne legyen egy avatott és szakértő egyházi t. férfit megnyeréséről gondoskodtam. Midőn tehát a t. cz. előfizető urakat így biztosítva egy kis türelemre kérem, egyszersmind felszólítom az ivartó t. t. urakat, a még be nem küldött előfizetési összegeknek egyenesen hozzám czimezendő minél előbbi beküldésére. Kolozsvárt, ápril 24. 1857.

STEIN JÁNOS kiadó könyvtár.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.